

Yhteenvetosivu:

Hyvinvointialueen selvitys

Tämä on hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän vuosittainen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon ja hyvinvointialueen talouden tilasta (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021: 29 §:n 2 momentti). Tässä kyselyssä hyvinvointialueella tarkoitetaan myös Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää. Selvitys tarvitaan syksyn 2023 hyvinvointialueuuvotteluja, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvioita, sekä STM:n vuosittaista selvitystä varten.

Tämä selvitys tulee toimittaa sosiaali- ja terveysministeriön (kirjaamo.stm@gov.fi) sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamoihin (kirjaamo@thl.fi) viimeistään 24.5.2023 klo 16.15. Webropol-lomakkeelle täytetyt vastaukset tulee tulostaa pdf-muodossa ja toimittaa allekirjoitetun päätösasiakirjan liitteenä. Webropol-kysely sisältää viisi kysymystä. STM pyytää hyvinvointialuetta koordinoimaan selvitykseen vastaamisen ja toimittamaan yhden koordinoitun vastauksen. Kyselyn voi halutessaan tallentaa keskeneräisenä ja jatkaa täyttämistä myöhemmin "tallenna ja jatka myöhemmin" -painikkeesta.

Mikäli johonkin alla olevaan kysymykseen löytyy täsmentävää tietoa hyvinvointialueen virallisista asiakirjoista, vastauksen perään voi kirjata ao. kohdan sekä kirjata toimituksen päätöksen ja pykälänumeron päivämäärineen. Tämä selvitys ei korvaa THL:n 26.10.2022 antamaa päätöstä lastensuojelun sosiaalityön henkilöstömitoitukseen liittyvien tietojen antamisesta.

Täytetyn kyselyn yhteenvetosivu (pdf) tulee ladata ja lähettää em. kirjaamoihin. Tarkempi ohjeistus löytyy kyselyn lopusta. Lisätietoja tarvittaessa antaa assistentti Märta Lehtonen, marta.lehtonen@gov.fi.

Yhteyshenkilön tiedot

Hyvinvointialue	Helsingin kaupunki
Titteli	Seniorikonsultti
Nimi	Irmeli Suvanto
Puhelinnumero	0503458209
Sähköposti	irmeli.suvanto@hel.fi

1. Minkälaiset edellytykset hyvinvointialueellanne on saavuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet vuoteen 2025 mennessä?

1 = jonkin verran 4 = täysimääräisesti

	1	2	3	4
Palvelut on järjestetty yhdenvertaisesti	☐	☐	☒	☐
Osaavan henkilöstön saanti on turvattu	☐	☐	☒	☐
Sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoimatekijöitä on vahvistettu	☐	☐	☒	☐
Toiminta on taloudellisesti kestävä	☐	☒	☐	☐
Kustannusten kasvua on hidastettu suhteessa palvelutarpeen kasvuun	☐	☐	☒	☐

Kirjaa sanalliset selitykset numeeristen arvioiden tueksi. Sanallisia täsmennyksiä hyödynnetään, jotta THL:n valtakunnallisessa asiantuntija-arviossa ja STM:n selvityksessä voidaan verrata myös hyvinvointialueita soveltuvin osin keskenään sote-järjestämislain 29 §:n mukaisesti.

1. Palv. järjestetty yhdenvertaisesti:

Palveluja ja palveluverkkoa kehitettäessä huomioimme kaupungin eri alueiden erilaiset lähtökohdat ja eri asiakasryhmien kuten ruotsinkielisten asiakkaiden tarpeet.

Vahvistamme järjestämiemme palvelujen ja laadun vertailukelpoisuutta kehittämällä valvontaa sekä palvelujen saatavuutta monituottajamallilla ja lisäämällä digipalveluja.

Laadimme ratkaisuja lakisääteisten määräaikojen toteutumisen turvaamiseen.

Olemme sitoutuneet henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmiin.

2. Osaavan hlöstön saanti turvattu:

Uusia oppisopimus- ja työstä poissaolteiden polkuja lisätty.

Kv-rekrytoinnin käynnistäminen ja lisääminen toimialan omin toimin.

Vahvistetaan verkostoitumista ja yhteistyötä muiden HV-alueiden ja STM kanssa.

Oppilaitosyhteistyö ja ennakoivan rekrytoinnin tehostaminen ja lisääminen.

3. So-te-alan veto- ja pitovoimatekijöitä vahvistettu:

Palkkakilpailukykyä parannetaan 2023 toimialan omalla palkkakehitysohjelmalla.

Panostetaan tukitoimia työyhteisöihin, joissa tunnistettu kehitystarpeita mm. henkilöstötutkimusten tulosten perusteella.

Uramallit ja valmentava johtaminen käytössä.

Ammattiryhmäkohtaisten tuotantotapa-analyysien jatkaminen, lääkäripalveluiden valmistunut.

4. Toiminta taloudellisesti kestävä:

2023 ensimmäisessä ennusteessa tulos 71,7 meur alijäämäinen. HUSin ennustetta ei vielä käytettävissä. Ilman koronaepidemian välittömiä kustannuksia ja ennakoimattomia palkankorotuksia ylityspaine 55,3 meur.

Talouden tasapainottamiseksi valmistellaan kolmivuotinen talouden muutosohjelma, lautakuntakäsittely 8/2023.

5. Kustannusten kasvua hidastettu suhteessa palv.tarpeen kasvuun:

Tuottavuutta kehitetty määrätietoisesti jo pitkään – sote-palvelujen kokonaiskustannusten kasvu on ollut väestönkasvua ja kustannustason nousua hitaampaa. Kustannusten kasvua hidastetaan mm. tilankäytön tehostamisella, tuotantotapa-analyyseilla, palvelurakenteen keventämisellä ja digitaalisten palveluiden kehittämiseksi (myös sisäisissä prosesseissa)

2. Miten hyvinvointialueella kyetään toteuttamaan seuraavia lainsäädäntömuutoksia (asteikolla 1-4)

1 = jonkin verran

4 = täysimääräisesti

a) Hoitotakuun vaatimukset (1326/2010; HE 74/2022)

	1	2	3	4
Perusterveydenhuollon hoitotakuun vaatimukset 1.9.2023 lähtien 14 vuorokautta	☐	☒	☐	☐
Suun terveydenhuollon hoitotakuun vaatimukset 1.9.2023 lähtien neljä kuukautta	☐	☐	☒	☐

b) Henkilöstömitoitus iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisessa palveluasumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa (980/2012; HE 4/2020 ja HE 298/ 2022)

	1	2	3	4
1.4.2023 alkaen vähimmäismitoitus on 0,65 ja 1.12.2023 alkaen vähimmäismitoitus on 0,70 (työntekijää asiakasta kohti.)	☐	☐	☒	☐

c) Uuden vammaispalvelulainsäädännön toimeenpano eli HE 191/2022 ja StVM 52/2022 sekä EV 328/2022 mukaiset muutokset

	1	2	3	4
Kaikkien eri tavoin vammaisten henkilöiden erityislainsäädännön mukaiset palvelut järjestetään jatkossa saman vammaispalvelulain perusteella. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.10.2023.	☐	☐	☒	☐

d) HE 197/2022 myötä sosiaalihuoltolakiin ja terveydenhuoltolakiin on lisätty päihdeiden ongelmakäytön ja päihdehäiriöiden lisäksi muu riippuvuusikäyttäytyminen. 1.1.2023 lähtien hyvinvointialueen on järjestettävä hoitoa ja sosiaalihuollon palveluja monimuotoisesti, palveluihin pääsyä ja niissä pysymistä edistäen. Osa velvoitteista mm. sosiaalihuollon päiväkeskuspalvelun ja työnohjausvelvoitteen osalta tulevat voimaan 1.7.2023 lähtien.

	1	2	3	4
Uudistuneen mielenterveys- ja päihdelainsäädännön vaatimukset: Hoidon monimuotoisuus, muun muassa liikkuvat ja kotiin vietävät palvelut.	☐	☐	☒	☐
Uudistuneen mielenterveys- ja päihdelainsäädännön vaatimukset: Yhteisösozialityö ja etsivä työ.	☐	☐	☒	☐

e) Lastensuojelulainsäädännön mukaiset velvoitteet (417/2007; HE 170/2021)

	1	2	3	4
1.1.2024 lähtien yhdellä lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla enintään 30 lasta asiakkaanaan. Siihen asti luku on 35 lasta per sosiaalityöntekijä.	☐	☐	☒	☐

f) Hyvinvointialue vastaa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa 1287/2013 on säädetty opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelun sitovista mitoituksista (HE 165/2021).

	1	2	3	4
Kuraattoripalveluja järjestettäessä yhtä kuraattoria kohden saa olla enintään 670 opiskelijaa	☐	☐	☐	☒
Psykologipalveluja järjestettäessä yhtä psykologia kohden saa olla enintään 780 opiskelijaa 1.8.2023 alkaen	☐	☐	☒	☐

Suurimmat haasteet velvoitteiden täyttämässä

Perusterveydenhuollon hoitotakuu:	Koronasta aiheutunut hoito- ja palveluvelka sekä henkilöstön saatavuus
Suun terveydenhuollon hoitotakuu:	Henkilökunnan, erityisesti hammashoitajien saatavuus. Tiukka taloudellinen tilanne estää palveluiden hankkimisen monituottajamallina. Epävarmuus kysynnän lisääntymisestä kun hoitoon pääsy paranee.
Mitoitus iäkkäiden palveluissa:	Henkilöstön saatavuus
Vammaispalvelulaki:	Vammaispalvelulaki lisää lakisääteisiä palveluja. Sosiaalityöntekijöitä tarvitaan enemmän arvioimaan palvelutarvetta ja tekemään päätöksiä. Sosiaalityöntekijöiden saatavuus on ongelma. Rahoitus on riittämätöntä nykyisiin ja uusiin palveluihin. Laitoshoidon purkaminen on kasvattanut vammaispalvelujen kokonaiskustannuksia jo usean vuoden ajan.
Mielenterveys- ja päihdeasiat:	Henkilöstön saatavuus, erityisesti psykiatria- ja lääkäriavaj.
Lastensuojelulaki:	Sosiaalityöntekijöiden saatavuus. Haasteet liittyvät 1.1.2024 voimaan tulemaan lakisääteisen mitoituksen kiristymiseen enintään 30 lapsen sosiaalityöntekijää kohden.
Opiskeluhoito:	Psykologipalvelujen uutta mitoitusvelvoitetta ei ole vielä täysin täytetty. Rahoitus on riittämätöntä uuden mitoituksen toteutukseen. Psykologien saatavuudessa on ongelmia. Sotepe- rahoituksella ei pystytä vastaamaan edes lakisääteisiin mitoituksiin. Tämän lisäksi psykologien saatavuudessa on haasteita, sillä Helsingin palkkataso ei vastaa kehyskuntien palkkatasoa. Helsingin haasteet ovat monella tavalla moninaisemmat kuin muilla alueilla: vieraskielisten määrä, polarisaatiokehitys, muualta yksin muuttaneet nuoret, tuva-koulutuksen opiskelijoiden suuri määrä. Tuen ja palveluiden tarve on etenkin 2. asteella on todella suuri.

Perusterveydenhuollon hoitotakuu:	Palkkaharmonisaatio muiden HVA kanssa (riittävän rahoituksen puitteissa). Monituottajamalli. Rekrytointi, veto- ja pitovoima vahvistaminen. Erikoistumisohjelmien vakiinnuttaminen ja uramallien kehittäminen
Suun terveydenhuollon hoitotakuu:	Palveluiden tuottaminen monituottajamallilla käyttäen budjetin rajoissa ostopalvelua ja palveluseleitä. Oman henkilökunnan pitovoiman lisääminen, uusien henkilöiden rekrytoiminen (vinkki- ja rekrytointipalkkiot). Oman ja ostettavan toiminnan vaikuttavuuden parantaminen.
Mitoitus iäkkäiden palveluissa:	Lisäykset, 2023 vuonna 100 vakanssin lisäys. Hoiva-avustajien lisääminen ja tehtäväkuvan kehittäminen, oppisopimuskoulutukset hoiva-avustaja + lähihoitaja. Kansainvälinen rekrytointi, ensimmäiset suoraan Helsingin sotepe-toimialalle rekrytoidut ovat saapuneet keväällä 2023. Tukipalvelujen ja tehtävien tarkastelu, välillisen työn resurssien lisääminen ostopalveluina esim. pesulapalvelut, astiahuolto. Mitoituksen seurannan kehittäminen. Mitoitusvaade ja välittömän työn määrittely ostopalvelujen kilpailutuksessa/sopimuksissa ennakoivasti. + ks. kaikki henkilöstön saatavuuden parantamiseen tähtäävät sotepe-yhteiset toimenpiteet.
Vammaispalvelulaki:	Henkilöstön lisääminen (arviointi ja päätöksenteko). Tuotantotapa-analyysin pohjalta toteutetaan muutokset palvelujen tuottamistavassa. Lisätään omaa tuotantoa. Työnjaon ja prosessien parantaminen.
Mielenterveys- ja päihdeasiat:	Palkkaharmonisaatio muiden HVA kanssa (riittävän rahoituksen puitteissa). Monituottajamalli. Rekrytointi, veto- ja pitovoima vahvistaminen. Erikoistumisohjelmien vakiinnuttaminen ja uramallien kehittäminen
Lastensuojelulaki:	1.1.2024 voimaan tulevaan mitoituksen kiristämiseen on varauduttu valmistelemalla lastensuojelun sosiaalityön toimintamallin ja työn tuen toimintamallin uudistusta. Toimintamallia muuttamalla pyritään tekemään sosiaalityöntekijän työ houkuttelevammaksi ja hallittavammaksi. Mm. lastensuojelun virka-aikaisen päivityksen toimintamallia uudistetaan ja seniorisosiaalityöntekijä-toimintamallia laajennetaan.
Opiskeluhoolto:	Psykologeja on palkattu lisää ja rekrytointeja tullaan jatkamaan.

3. Onko edellä mainittujen säädösmuutosten lisäksi muita lainsäädäntöön liittyviä asioita, joiden toimeenpanoon liittyy haasteita hyvinvointialueella?

Tietoja käytetään ensisijaisesti THL:n asiantuntija-arvioiden ja STM:n selvityksen laatimiseen.

* Helsingissä palvelujen järjestämisen tukeen tarvittava hallinto on varsin niukka, koska hallinnon sopeutustoimia on tehty jo vuodesta 2013 alkaen organisaatiomuutosten yhteydessä. Hyvinvointialueilla on erilainen tilanne, koska organisaatioita on yhdistetty ja hyvinvointialueille on siirtynyt kunnista osin päällekkäistä resurssia. Työnjakoa ja resursseja on Helsingissä tarkasteltava kaupungin keskushallinnon kanssa osana hallinnon palvelusopimusta (kaupunginkanslialta ostettavat palvelut).

* Nykyinen tietosuoja- sekä asiakas- ja potilaslainsäädäntö asettavat nykyisellään merkittäviä haasteita tietojohdamisen ja raportoinnin toteuttamiselle sekä tiedon kululle organisaatioissa ja rekisterirajojen yli. Lainsäädäntöä tulisi kehittää siten, että samalla kun se varmistaa rekisteröityjen oikeuksien toteutumisen niin tietosuojan kuin palvelujen saamisenkin kannalta, niin se myös mahdollistaa tiedon käyttämisen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa ja mahdollistaa lainsäädännönkin vaatiman tiedon käytön johtamisessa, raportoinnissa ja tutkimuksessa.

* Lainsäädäntömuutokset edellyttävät merkittäviä lisäpanostuksia esim. omavalvontaan, potilasasiavastaaviin ja varautumisen ja jatkuvuudenhallinnan uusiin velvoitteisiin sekä sopimushallintaan. Myös YTA-yhteistyö ja erityisesti Uudenmaan erillisratkaisu sekä monet raportoitavat laajat tietosisällöt haastavat resurssien riittävyyttä.

* Opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestäminen on Helsingin sotepen vastuulla, palvelutuotanto on kasvatuksen ja koulutuksen toimialan vastuulla. Päätetty järjestämistapa tuottaa lisätehtäviä ja haasteita.

* Lisäksi palveluissa haasteita lisäävät ”ei lääketieteellisten” palvelujen, kuten ajokortti- yms. todistusten laatimisen aiheuttama kuormitus sekä lakisääteisten terveystarkastusten toteuttaminen koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa.

4. Mikä osuus hyvinvointialueen seuraavista palvelukokonaisuuksista järjestetään omana palvelutuotantona?

Arvioi oman palvelutuotannon volyyymi suhteuttamalla oman palvelutuotannon toteutuneet euromääräiset kustannukset vastaaviin ostokustannuksiin. Arvio 5-10% tarkkuudella riittää, mikäli täsmällisempiä arvioita ei ole. Hyödynnä vastauksissa mieluiten alkuvuoden 2023 toteumaa, mutta mikäli vastauksissa käytetään eri ajankohtaa, merkitse se alas kysymyksen lisätieto-osioon. Hyvinvointialueen tulee vastata kysymyksen alakohtiin vain siltä osin kuin sillä on järjestämisvastuu. Toisin sanoen Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä eivät vastaa kaikkiin alakohtiin.

Ikäihmisten asumispalvelut

61

Vammaisten asumispalvelut

62

Mielenterveys- ja päihdekuntoutujien asumispalvelut

29

Lastensuojelun toimeksiantosuhteinen perhehoito

74

Toimipaikka, %-osuus	Ei vastauksia
Toimipaikka, %-osuus	Ei vastauksia
Toimipaikka, %-osuus	Ei vastauksia
Toimipaikka, %-osuus	Ei vastauksia
Toimipaikka, %-osuus	Ei vastauksia
Toimipaikka, %-osuus	Ei vastauksia
Toimipaikka, %-osuus	Ei vastauksia
Toimipaikka, %-osuus	Ei vastauksia

Lisätietoja yllä tehdyistä arvioista. Yksilöi miltä ajankohdalta kyseiset arviot ovat. Merkitse myös mahdolliset lääketieteen erikoisalalat tai muut palvelut, joissa oman palvelutuotannon osuus ei ole vähintään 50 %.

Palvelut joissa oman palvelutuotannon osuus ei ole vähintään 50%?

Vammaistyö: autettu asuminen, henkilökohtainen apu, laitospalvelu (kehitysvammaiset asiakkaat), muu päivätoiminta (autismin kirjo), muu sosiaalipalvelu (lyhytaikainen hoito), muu vammaispalvelu (vammapalvelulain 8 § :n mukaiset palvelut), palveluasuminen, perhehoito, päivätoiminta.

Nuorten palvelut ja aikuissosiaalityö: tilapäinen asuminen.

HUOM! Aiempaan "Mikä osuus hyvinvointialueen seuraavista palvelukokonaisuuksista järjestetään omana palvelutuotantona?" kysymyskohtaan "Lastensuojelun ammatillinen perhehoito" liittyen:

Perhehoitolaki 263/2015 estää oman tuotannon lastensuojelun ammatillisessa perhehoidossa. Lain 4 §:n mukaan ammatillinen perhehoito on perhehoitoa, jota annetaan yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain 7 §:ssä tarkoitetun luvan perusteella ammatillisessa perhekodissa.

5. Mitä uusia investointeja tai investointia vastaavia sopimuksia on odotettavissa joulukuussa 2023 toimitettavassa investointisuunnitelmassa 2025-2028, joista ei ole ollut kirjauksia aiemmin ministeriöihin toimitetuissa investointeja koskevissa materiaaleissa? Kirjaa myös euromääräinen arvio.

Vastauksen voi jättää tyhjäksi, jos uusia tarpeita ei ole tunnistettu sen jälkeen, kun ministeriöön on toimitettu edelliset investointisuunnitelma(luonnokset).

Alustava tieto Helsingin uusista hankkeista

* Auran sairaala ja koulurakennusten 4, 5, 6, 7 ja 14 perusparannus, rakentaminen alkaa 30.3.2028 ja päättyy 30.8.2030, rahoitusvaraus 44,9 M€.

* Muu sosiaalihuollon laitos, Sofianlehdonkatu 8, rakentaminen alkaa 30.3.2027 ja päättyy 30.9.2028, 20,8 M€.

* Keskisen suurpiirin uusi terveys- ja hyvinvointikeskuksen ja perhekeskuksen vuokrahanke, vuokrauksen alkaminen 30.3.2027, vuokra-aika 30 vuotta, vuosivuokra 1,32 M€.

Tämä selvitys tulee toimittaa sosiaali- ja terveysministeriön (kirjaamo.stm@gov.fi) sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kirjaamoihin (kirjaamo@thl.fi) viimeistään 24.5.2023 klo 16.15. Webropol-lomakkeelle täytetyt vastaukset tulee tulostaa pdf-muodossa ja toimittaa allekirjoitetun päätösasiakirjan liitteenä.

Lähetä-painikkeen jälkeen avautuu vastausten yhteenvetosivu, joka tulee lähettää em.

kirjaamoihin allekirjoitetun päätösasiakirjan liitteenä. Yhteenvetosivulla on mahdollista myös muokata vastauksia.

Lisätietoja tarvittaessa antaa Märta Lehtonen, marta.lehtonen@gov.fi